

דף מקורות - פרשת מטות – זמן הכרעה

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לכה' תמוז תשע"ז א. במדבר לא - 'וידבר ד' אל משה לאמר. נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים.. וישלח אתם משה.. ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש וחצצרות התרועה בידו.. ואת מלכי מדין הרגו.. ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. רש"י - וכלי הקדש - זה הארון והציץ. שהיה בלעם עמהם ומפריח מלכי מדין בכשפים, והוא עצמו פורח עמהם. הראה להם את הציץ, שהשם חקוק בו, והם נופלים.. בחרב - הוא בא על ישראל, והחליף אומנתו באומנותם, שאין נושעים אלא בפיהם ע"י תפלה ובקשה. ובא הוא ותפש אומנותם לקללם בפיו, אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות האומות, שבאין בחרב, שנאמר ועל חרבך תחיה.

ב. במדבר כב - 'ותרא האתון את מלאך ד' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ותט האתון מן הדרך.. ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך.. ויגל ד' את עיני בלעם וירא את מלאך ד' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ויקד וישתחו לאפיו. רש"י - וחרבו שלופה בידו - אמר רשע זה הניח כלי אומנותו, שכלי זיינן של אומות העולם בחרב, והוא בא עליהם בפיו, שהוא אומנות שלהם, אף אני אתפוש את שלו ואבוא עליו באומנותו. וכן היה סופו ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. לו יש חרב בידי - גנות גדולה היה לו דבר זה בעיני השרים, זה הולך להרוג אומה שלמה בפיו, ולא אתן זו צריך לכלי זיין. ר' חיים פלטיאל - וחרבו שלופה בידו. חסר כתיב כי אומנות ישראל בפה והוא בא לקללם בפה, וזהו של פה. רבינו בחיי - וחרבו שלופה בידו. רמז לו שסופו שימות בחרב, הדא הוא דכתיב: (יהושע יג, כב) "ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בחרב."

ג. בראשית כה - 'ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו.. רש"י - בפיו של עשו שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו. בראשית י - 'כנמרד גבור ציד לפני ד'. רש"י - צד דעתן של בריות בפיו ומטען למרוד במקום. לפני ה' - מתכוין להקניטו על פניו.

ד. דברים לג - 'אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בד' מגן עזרך ואשר חרב גאותך.. תנחומא בשלח ט - 'אל תיראי תולעת יעקב (ישעיה מא), למה נמשלו ישראל לתולעת לומר לך מה תולעת הזו אינו מכה את הארזים אלא בפיו והוא רך ומכה את הקשה כך אין להם לישראל אלא תפלה.. ישעיהו נט - 'ואני זאת בריתי אותם אמר ד', רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפוך, לא ימושו מפוך, ומפי זרעך, ומפי זרע זרעך, אמר ד' מעתה ועד עולם. תנחומא נח ג - 'ואף הקב"ה כרת ברית עם ישראל, שלא תשכח תורה שבע"פ מפיהם ומפי זרעם עד סוף כל הדורות, שנאמר.. שמתי בפוך לא ימוש..

ה. אוה"ק ג' פרישות יא - 'ממרום המציאות העליונה בא הדיבור לפיו של האדם, ואין לשער כמה גדולות הן העלילות המעשיות והרוחניות, שפועל הדיבור מאז הינתקו ממרום אורו, עד שבא לכלל ביטוי.. וכשהוא מקושר להמחשבה האלוקית בתורה ובתפילה, אין לאורו וזוהר עשרו קץ ותכלית, וממש בורא הוא עולמים, מלאים כח וחיים, אומץ ועושר רב. והצדיק, בעל המדע, המשיג את ערכו של הדיבור, כרום השגתו תהיה גם פעולתו..

ו. בעל הטורים - ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. ביהושע (יג כב) אומר ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל, מלמד שהביאוהו לפני משה ודנהו כדין מכשפה לא תחיה (ספרי). סנהדרין סז - : אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן כשפים - שמכחישין פמליא של מעלה.

ז. בראשית כז - 'ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך. ריקאנטי - החרב הנתונה לעשו הרשע, היא חרב לד', שנאמר עליה [ירמיה מז, ו] הוי חרב לד' עד אנה לא תשקוטי האספי אל תערך הרגעי ודומי.

ח. תהלים נט - 'הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם כי מי שמע. ואתה ד' תשחק למו תלעג לכל גוים. שבת פט - : אמר רבי אבהו, הר סיני שמו, ולמה נקרא הר חורב - שירדה חורבה לאמות העולם עליו.

ט. ישעיהו ס - 'קומי אורי כי בא אורך וכבוד ד' עליך זרח. כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאמים ועליך יזרח ד' וכבודו עליך יראה. והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך. שאי סביב עיניך וראי כלם נקבצו

באו לך.. כי לי איים יקוו.. ובנו בני נכר חמתיך ומלכיהם ישרתונך כי בקצפי הכייתך וברצוני רחמתיך.. כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו והגוים חרב יחרבו. כבוד הלבנון אליך יבוא ברוש תדהר ותאשור יחדו לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד. והלכו אליך שחוח בני מעניך והשתחוו על כפות רגליך כל מנאצריך וקראו לך עיר ד' ציון קדוש ישראל.. אני ד' בעתה אחישנה.

י אה"ק ב' שיד' - הקודש הכללי כא - 'יש קדושה בונה, ויש קדושה מחרבת, הקדושה הבונה טובה גלוי, והמחרבת טובה גנוז, מפני שהיא מחרבת כדי לבנות מה שהוא יותר נעלה ממה שכבר בנוי. המשיג את סוד הקדושה המחרבת יכול הוא לתקן כמה נשמות, ולפי גודל השגתו כך גדול הוא כח תקונו. מהקדושה המחרבת יוצאים הלוחמים הגדולים, המביאים את הברכה לעולם, מעלת משה בעל היד החזקה, ששבר את הלוחות.

מי שאין נפשו משוטטת במרחבים, מי שאינו דורש את אור האמת והטוב בכל לבבו, איננו סובל הריסות רוחניות, אבל אין לו גם כן בנינים עצמיים. הוא חוסה בצילם של הבנינים הטבעיים, כמו השפנים שהסלעים הם מחסה להם. אבל האדם, מי שנשמת אדם באמת בקרבו, נשמתו לא תוכל לחסות כי אם בבנינים שהוא בונה בעמלו הרוחני, שאיננו פוסק תמיד מעבודתו הזריזה